

Stavebníctvo stále čaká na zmenu k lepšiemu

Tento rok by mala kríza, čo dosiaľ sužovala slovenské stavebníctvo, konečne ustúpiť. Zlepšenie očakáva väčšina stavebných firiem, ktoré vo svojom prieskume naposledy oslovila spoločnosť CEEC Research. Úvod roku 2015 síce nenaznačuje, že zmena sa už začala, možno to však pripísať okrem iného aj poveternostným podmienkam, ktoré práci na stavbách veľmi neprajú.

Konjunkturálny prieskum Štatistického úradu SR uvádza, že stavebné podniky mali v januári t.r. na základe objednávok zabezpečenú prácu v priemere na 12 mesiacov. Najlepšie na tom boli veľké spoločnosti a firmy realizujúce inžinierske stavby.

Podľa analýzy CEEC Research zo štvrtého kvartála vlaňajška malé a stredné podniky mali stavebné zákazky zazmluvnené v priemere na 4,3 mesiaca (v septembri minulý rok to bolo 4,6 mesiaca). Aj analýza CEEC Research uviedla, že z pohľadu stavebného zamerania sú na tom lepšie spoločnosti, ktoré sa zaoberajú inžinierskym stavitel'stvom. Tie mali uzatvorené zákazky v priemere na 9 mesiacov. Podniky zo segmentu pozemného staviteľ'stva majú zazmluvnenú prácu priemerne na 4,6 mesiaca. Najlepšie sú pri zazmluvnených zákazkách stále zabezpečené veľké stavebné firmy, potvrdila analýza CEEC Research.

Ivo Nittmann

Nálada v stavebníctve sa v januári oproti decembru 2014 mierne zhoršila

Nálada v stavebných firmách, ktorá sa zlepšovala od júla 2014, na začiatku tohto roku mierne ochabla. Indikátor dôvery v stavebníctve v januári 2015 dosiahol hodnotu -17,5 percentuálneho bodu.

[> s. 2](#)

Tržby v stavebníctve po šiestich mesiacoch poklesu v decembri stúpili o 0,2 perc.

Po šiestich mesiacoch nepretržitého klesania sa tržby v slovenskom stavebníctve v závere vlaňajška medziročne zvýšili. V decembri 2014 boli oproti rovnakému mesiacu predošlého roku vyššie o 0,2 perc.

[> s. 5](#)

Normy v stavebníctve – február 2015

Mesačník slovenského stavebníctva publikuje informácie o nových slovenských technických normách vydaných v sektore stavebníctva a výstavby.

[> s. 11](#)

Konjunkturálne prieskumy

Nálada v stavebníctve sa v januári oproti decembru 2014 mierne zhoršila

Nálada v stavebných firmách, ktorá sa zlepšovala od júla 2014, na začiatku tohto roku mierne ochabla. Indikátor dôvery v stavebníctve, ktorý hovorí, ako stavebné podniky vnímajú svoju situáciu a aké sú ich očakávania na najbližšie tri mesiace, v januári 2015 dosiahol hodnotu -17,5 percentuálneho bodu (p.b.).

Oznámil to Štatistický úrad SR, ktorý dodal, že oproti decembru 2014 si nálada v odvetví pohoršila o 1 bod. Dôvodom boli nepriaznivejšie hodnotenia úrovne objednávok aj očakávanej zamestnanosti. Aktuálna hodnota indikátora prevyšuje dlhodobý priemer o 10,5 bodu.

Vlani v decembri bola nálada v stavebníctve rovnaká ako v predošlom mesiaci. V novembri sa však medzimesačne výrazne zlepšila a bola vtedy najlepšia za posledných takmer šesť rokov. V októbri 2014 bola nálada stavebných firiem v SR rovnaká ako v septembri, keď poskočila tretí mesiac po sebe a bola zasa najlepšia za ostatných päť rokov. Najnižšie od júna 2000 nálada v sektore spadla v novembri 2012. Vývoj indikátora dôvery v stavebníctve sleduje štatistický úrad od roku 1997, na historicky najnižšej úrovni bol v druhej polovici roku 1999.

Hodnotenie úrovne objednávok sa zhoršilo

Indikátor trendu stavebnej aktivity za posledné tri mesiace sa v januári 2015 oproti stavu pred mesiacom znížil o 9 bodov na 26 p.b. Zníženie stavebnej aktivity zaznamenalo 21 percent respondentov, jej zvýšenie uviedlo 24 perc. a 55 perc. podnikov ju posudzovalo ako nezmenenú.

Hodnotenie terajšej celkovej úrovne objednávok sa v porovnaní s decembrom 2014 zhoršilo o 1 bod na -31 p.b. Za nedostatočnú ju označilo 35 perc. stavebných spoločností, za dostatočnú 62 perc. a pre 3 perc. odpovedajúcich bola súčasná úroveň objednávok viac ako dostatočná.

Medzi najvýraznejšie faktory obmedzujúce momentálne rast stavebnej produkcie zaraďilo 64 perc. subjektov nedostatočný dopyt po nej, 44 perc. poveternostné podmienky, 43 perc. finančné obmedzenia, 3 perc. nedo-

statok zamestnancov a 1 perc. nedostatok materiálu alebo mechanizmov. Štatistický úrad zároveň spresnil, že vzhľadom na zmenu metodiky výpočtu percentuálneho zastúpenia jednotlivých faktorov súčet presahuje 100 perc.

Respondenti ďalej uvádzajú platobnú nedisziplinovanosť odberateľov (s neustále sa zhoršujúcim trendom), nesplácanie faktúr, nedobytnosť pohľadávok z reštrukturalizácii veľkých firiem a z toho prameniaca druhotná platobná neschopnosť, veľkú konkurenciu, nízke ceny prác, nedostatok kvalifikovaných pracovníkov a problémy s dôveryhodnosťou verejných obstarávaní. Bariéry rastu v súčasnosti nepocitujú 8 perc. podnikov.

Prepúšťanie má pokračovať

Očakávania respondentov pri odhadoch vývoja zamestnanosti sa medzimesačne zhoršili. Konjunkturálne saldo očakávaného počtu zamestnancov – rozdiel medzi pozitívnymi a negatívnymi hodnoteniami stavebných firiem vyjadrenými v percentách, sa znížilo o 1 bod na hodnotu -4 p.b. V nasledujúcich troch mesiacoch prepúšťanie a znižovanie stavu zamestnanosti predpokladá 26 perc. oslovených, o stabilizovanom vývoji uvažuje 67 perc. a so zvyšovaním ráta 7 perc. spoločností.

Konjunkturálne saldo očakávaných cien stavebnej produkcie v nasledujúcich troch mesiacoch sa v porovnaní s decembrovým hodnotením nezmenilo a zostalo na hodnote 22 p.b. Zvýšenie cenovej hladiny svojej produkcie plánuje 18 perc. odpovedajúcich, so zmenami cien neuvažuje 77 perc. a ich zníženie predpokladá 5 perc. respondentov.

Firmám sa nevedí dobre

Hodnotenia ekonomickej situácie podnikov vyjadrené konjunkturálnym saldom (15 p.b.) boli v januári oproti minulému mesiacu nepriaznivejšie o 13 bodov. So zhoršením ekonomickej situácie firmy počíta 18 perc. respondentov, zmeny vo vývoji nepredpokladá 64 perc. a zlepšenie stavu očakáva 18 perc. spoločností.

Pri hodnotení očakávanej stavebnej aktivity v nasledujúcich troch mesiacoch konjunkturálne saldo kleslo v úvode roku oproti decembru o 9 bodov na hodnotu 27 p.b. Nižšiu stavebnú aktivitu odhaduje 19 perc. respondentov, stabilizáciu na terajšej hladine očakáva 56 perc. a jej zvýšenie predpokladá 25 perc. podnikov.

[> Pokračovanie na s. 3](#)

Nálada v stavebníctve a jej komponenty Rok 2015: saldá mesačných otázok¹ a zložený indikátor dôvery v stavebníctve²

ukazovateľ	jan.
Indikátor dôvery v stavebníctve	-17,5
Zložky indikátora:	
- súčasná úroveň objednávok	-31
- očakávaný počet zamestnancov	-4
Ostatné otázky	
trend stavebnej aktivity	25
limitujúce faktory ³ :	
- žiadne	8
- nedostatočný dopyt	64
- nevyhovujúce poveternostné podmienky	44
- nedostatok zamestnancov	3
- nedostatok materiálu a / alebo mechanizmov	1
- finančné obmedzenia	43
- iné faktory	3
Očakávané ceny stavebnej produkcie	22
Zabezpečenie činnosti v mesiacoch	12
Ekonomická situácia	15
Očakávaná stavebná aktivita	27

¹ Saldo: rozdiel medzi pozitívnymi a negatívnymi hodnoteniami respondentov vyjadrenými v percentách (sezónne očistené)

² Indikátor dôvery je aritmetický priemer sald dopytu a očakávanej zamestnanosti

³ Nie sú sezónne očistené
Zdroj: Štatistický úrad SR

Práce v priemere na 12 mesiacov

Na základe objednávok majú firmy zabezpečenú prácu v priemere na 12 mesiacov. Najvyššiu zásobu práce podľa veľkostných kategórií majú organizácie s 500 a viac zamestnancami (18 mesiacov), z hľadiska výrobného zamerania spoločnosti realizujúce inžinierske stavby (15,9 mes.). Z územného hľadiska majú najviac zmluvne potvrdených objednávok respondenti so sídlom v Bratislavskom (15,6 mes.), Žilinskom (11,2 mes.) a Nitrianskom (10,4 mes.) kraji, najmenej v Prešovskom kraji (4,4 mes.).

Konjunkturálny prieskum, zameraný na zhodnotenie momentálnej situácie v ekonomike stavebných firiem a na očakávaný vývoj vybraných ukazovateľov na najbližšie trojmesačné obdobie, vykonáva štatistický úrad každý mesiac. V januári 2015 sa na ňom zúčastnilo 395 subjektov, ktoré reprezentujú celé odvetvie stavebníctva.

Na objektívnejšie posúdenie vývoja sú odpovede, získané konjunkturálnym prieskumom, spracované ako vážený aritmetický priemer. Ako váhy sú použité hodnota stavebnej produkcie a pri hodnotení ukazovateľov z oblasti zamestnanosti počet zamestnancov respondentov.

Nálada v ekonomike SR sa zlepšila

Nálada v slovenskej ekonomike sa v úvode roku zlepšila, pokračoval štatistický úrad. Trojmesačný kľzavý priemer indikátora ekonomického sentimentu (IES) sa voči spresnenej decembrovej hodnote v januári zvýšil o 0,2 bodu na 102,9 percentuálneho bodu (p.b.). Priaznivý medzimesačný vývoj v sektore priemyslu bol tlmený nepriaznivým vývojom v službách a stavebníctve. Aktuálne indikátor prevyšuje hodnotu rovnakého obdobia minulého roku o 6,8 bodu a jeho zostávajúce za úrovňou dlhodobého priemeru v úvode roku predstavovalo 1,4 bodu.

Indikátor dôvery v priemysle sa v januári oproti predchádzajúcemu mesiacu zvýšil o jeden bod na hodnotu 2,3 p.b., čo je mierne nad úrovňou dlhodobého priemeru. Vývoj indikátora ovplyvnilo očakávané mierne zvýšenie produkcie na najbližšie tri mesiace a rast objednávok.

Indikátor dôvery v obchode s hodnotou 14,7 bodu sa v januári v porovnaní s decembrom nezmenil, keď rast očakávaných podnikateľských aktivít negoval pokles dnešných podnikateľských aktivít pri nezmenenom stave zásob. Indikátor dôvery v službách v januári znovu klesol, jeho hodnota 11 p.b. sa oproti decembru znížila o dva body. Pod vývoj indikátora sa podľa štatistického úra-

du podpísali negatívne hodnotenia podnikateľskej situácie a terajšieho dopytu, pričom očakávaný dopyt respondenti hodnotili pozitívne.

V porovnaní s decembrom 2014 sa indikátor spotrebiteľskej dôvery v januári s hodnotou -10,4 p.b. nezmenil. Priaznivý medzimesačný vývoj očakávanej nezamestnanosti a predpokladanej ekonomickej situácie na Slovensku negoval rast obáv pri odhadovaných úsporách domácností. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku bol kompozitný ukazovateľ o 3,1 bodu vyšší a prevyšoval i dlhodobý priemer.

IES je zložený ukazovateľ, ktorý má zobrazovať aktuálny stav očakávaní všetkých účastníkov ekonomického prostredia, spresňuje štatistický úrad. Pozostáva z agregovaných údajov o výsledkoch konjunkturálnych prieskumov v priemysle, stavebníctve, maloobchode, službách a z výsledkov prieskumu o názoroch spotrebiteľov na aktuálnu ekonomickú situáciu. IES (rok 2010 = 100) je vážený aritmetický priemer indikátora dôvery v priemysle (40 percent), dôvery v stavebníctve (5 perc.), v obchode (5 perc.), v službách (30 perc.) a spotrebiteľského indikátora dôvery (20 perc.).

(sn, sita)

□

Úroveň objednávok (podľa hodnotenia stavebných firiem v januári 2015¹)

	2014												2015
	jan.	febr.	mar.	apríl	máj	jún	júl	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.
Stavebníctvo celkovo (sezónne očistené)	-55	-41	-50	-61	-52	-62	-60	-52	-39	-34	-31	-30	-31
Podniky podľa klasifikácie stavieb													
> výstavba budov	-79	-31	-32	-77	-35	-72	-73	-72	-26	-25	-24	-24	-25
- výstavba obytných budov	-88	-92	-87	-76	-94	-87	-83	-83	-73	-70	-66	-34	-84
- výstavba neobytných budov	-77	-24	-26	-76	-28	-70	-72	-70	-19	-18	-17	-22	-17
> inžinierske stavby	-41	-42	-61	-61	-57	-57	-55	-42	-44	-35	-32	-32	-30
> špecializované stavebné práce	-55	-65	-68	-55	-59	-49	-37	-34	-41	-41	-38	-43	-58
Podniky podľa veľkostnej štruktúry													
> od 0 do 19 zamestnancov	-71	-51	-75	-73	-70	-43	-43	-42	-42	-46	-41	-40	-43
> od 20 do 99 zamestnancov	-68	-72	-74	-66	-65	-64	-55	-53	-58	-57	-55	-56	-63
> od 100 do 199 zamestnancov	-68	-60	-71	-67	-70	-59	-63	-51	-53	-45	-43	-61	-57
> od 200 do 499 zamestnancov	-43	-43	-33	-42	-35	-29	-26	-12	-22	-22	-19	-15	-5
> 500 a viac zamestnancov	-41	-17	-38	-71	-38	-79	-79	-62	-27	-15	-15	-15	-15

¹ Výsledné hodnoty vyjadrujú rozdiel medzi pozitívnymi a negatívnymi hodnoteniami respondentov vyjadrenými v percentách

Zdroj: Štatistický úrad SR

Stavebná produkcia

Stavebná produkcia na Slovensku vlni klesla o 4,2 perc., za december sa znížila o 8,7 perc.

Stavebná produkcia na Slovensku v roku 2014 dosiahla objem 4,488 miliardy eur. V medziročnom porovnaní to znamená pokles o 4,2 percenta, oznámil Štatistický úrad SR. Vlni v decembri sa stavebná produkcia SR znížila medziročne o 8,7 perc. na 429,5 milióna eur a po zohľadnení sezónnych vplyvov o 1,3 perc. zaostala za novembrom 2014.

Produkcia realizovaná stavebnými firmami na domácom trhu, v tuzemsku, v decembri 2014 oproti decembru 2013 klesla o 8,9 perc. na 411,9 mil. eur. Jej podiel na celkovej stavebnej produkcii Slovenska sa znížil o 0,2

percentuálneho bodu (p.b.) na 95,9 perc. „Vývoj tuzemskej produkcie ovplyvnil pokles stavebných prác na novej výstavbe vrátane modernizácií a rekonštrukcií o 13,3 perc. Objem prác na opravách a údržbe vzrástol o 1,6 perc.,“ uviedol štatistický úrad.

V štruktúre tuzemskej produkcie nová výstavba vrátane modernizácií a rekonštrukcií tvorila 68,2 perc., o 3,6 p.b. menej ako v decembri 2013. Podiel prác na opravách a údržbe vzrástol na 30,3 perc. Z hľadiska výrobného zamerania klesol objem prác na budovách o 11,1 perc. a na inžinierskych stavbách o 3,1 perc. V rámci tuzemsku tvorili práce na budovách 69,8 perc., inžinierske stavby mali podiel 30,2 perc.

Produkcia realizovaná stavebnými firmami v zahraničí medziročne vlni v decembri klesla o 4,5 perc., jej podiel na celkovom ob-

jeme výkonov stavebníctva tvoril 4,1 perc., pokračoval štatistický úrad.

Za celý rok 2014 stavebná výroba realizovaná v tuzemsku klesla o 4 perc. na 4,2603 mld. eur. „Objem prác na novej výstavbe vrátane modernizácií a rekonštrukcií sa znížil o 5,9 perc. na 2,9997 mld. eur, stavebné práce na opravách a údržbe boli medziročne vyššie o 0,7 perc. a dosiahli 1,1997 mld. eur. Produkcia v zahraničí klesla o 8,3 perc. V štruktúre tuzemskej produkcie klesol podiel novej výstavby, modernizácií a rekonštrukcií o 1,6 p.b. na 70,4 perc., podiel prác na opravách a údržbe sa zvýšil o 1,4 p.b. na 28,2 perc.,“ pokračoval štatistický úrad.

Priemysel rástol vlni najpomalšie od krízového roku 2009

Produkcia slovenského priemyslu v minulom roku stúpila o 3,4 perc. Napriek dosiahnutému rastu ide o najpomalšiu dynamiku priemyslu na Slovensku od krízového roku 2009, keď sa priemyselná produkcia prepadla až o vyše 15 perc. V roku 2013 priemyselná produkcia po očistení o vplyv počtu pracovných dní stúpila o 5,3 perc., rok predtým o 7,7 perc. Produkcia v samotnej priemyselnej výrobe pritom vlni stúpila o 4,7 perc.

V decembri 2014 sa priemysel na Slovensku vrátil k miernemu rastu o 0,7 perc. po novembrovom poklese o 3,3 perc. Neplatí to však o priemyselnej výrobe, ktorá bola naďalej v mínuse o 0,2 perc.

[> Pokračovanie na s. 5](#)

Stavebná produkcia v SR vykonaná vlastnými zamestnancami¹

index (v %), priemerný mesiac roku 2010 = 100

rok	jan.	febr.	mar.	apríl	máj	jún	júl	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
2012	51,0	53,0	70,5	76,6	92,9	98,7	97,8	99,1	99,3	102,7	101,9	88,6
2013	43,9	50,9	59,3	72,9	79,2	87,7	91,7	95,1	98,6	97,6	103,5	97,6
2014	45,4	49,0	59,3	68,5	80,8	83,4	86,5	91,2	93,3	93,4	96,9	89,1

¹ v stálych cenách, priemer roku 2010 = 100

Zdroj: Štatistický úrad SR

Stavebná produkcia¹ podľa smerov výstavby – budovy

index (v %), priemerný mesiac roku 2010 = 100²

rok	jan.	febr.	mar.	apríl	máj	jún	júl	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
2012	56,8	60,6	76,4	80,5	92,2	98,9	100,2	100,8	99,9	95,9	100,4	95,6
2013	53,3	55,8	62,7	74,3	80,7	85,2	89,1	92,4	94,2	90,8	97,5	99,4
2014	49,4	53,7	64,6	71,4	77,3	82,7	85,5	86,7	91,1	86,7	89,4	87,1

podľa smerov výstavby – inžinierske stavby

index (v %), priemerný mesiac roku 2010 = 100²

rok	jan.	febr.	mar.	apríl	máj	jún	júl	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
2012	35,5	27,5	45,8	57,7	79,3	90,4	88,0	88,6	91,3	111,1	96,1	67,8
2013	17,4	35,0	44,5	52,7	71,0	81,5	91,7	98,2	97,9	106,2	110,0	89,0
2014	31,5	31,2	39,5	53,8	80,5	77,8	79,2	96,8	92,9	103,0	108,0	89,4

¹ stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami

² v stálych cenách, priemer roku 2010 = 100

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj stavebnej produkcie SR (v %)

mesiac	2014/2013
január	+3,3
február	-3,7
marec	+0,1
apríl	-6,1
máj	+1,9
jún	-4,9
júl	-5,8
august	-4,1
september	-5,4
október	-4,2
november	-6,2
december	-8,7
celoročne	-4,2

Zdroj: Štatistický úrad SR

Dokončenie zo s. 4

Záver minulého roku tak podľa analytika Tatra banky Borisa Fojtíka vyznel pre slovenský priemysel nepriaznivo. Očakávané výraznejšie zrýchlenie rastu v decembri sa Slovensku podľa neho vyhlo a kým v susedných krajinách sa vzostup v priemysle pohyboval na úrovniach okolo 7 až 8 perc., SR zaznamenala rast len tesne nad nulou. „Z tohto pohľadu sme viac kopírovali vývoj v Nemecku,“ tvrdí.

Spomalenie rastu priemyselnej produkcie pritom podľa B. Fojtíka možno pozorovať najmä v druhom polroku 2014. Príčinou sú jednak externé faktory, ako rusko-ukrajinská kríza a z toho vyplývajúca neistota na trhoch, ale aj interné vplyvy. „Medzi ne patrí naprí-

klad aj príprava niektorých automobiliek na nové modely, čo ku koncu vlaňajška mierne znížilo výrobu v porovnaní s predošlým rokom,“ dodáva B. Fojtík s tým, že najväčším ťahúňom priemyslu bola v roku 2014 výroba kovov.

S výnimkou spracovania kovov po sezónnej úprave podľa analytika UniCredit Bank Ľubomíra Koršňáka vykázali medzimesačný rast všetky exportne orientované odvetvia. Medziročný pokles zaznamenal už len automobilový priemysel, aj ten sa však v porovnaní s novembrom zmiernil. „Nadálej však platí, že na rozdiel od predchádzajúcich rokov v posledných mesiacoch už automobilový priemysel neťahal slovenskú ekonomiku smerom nahor, práve naopak, nepriaznivá situácia na východných trhoch a prechod na

nové modelové rady dočasne znížili produkciu slovenských automobiliek,“ konštatoval Ľ. Koršňák.

Priemysel, najmä so slabým rastom kľúčového automobilového priemyslu, tak momentálne nepatrí medzi hlavných ťahúňov slovenskej ekonomiky. V ďalšom období sa však jeho výkonnosť môže zvyšovať. „Nálada v priemysle sa postupne zlepšuje, priemyselné podniky signalizujú mierny rast objednávok, čo by sa mohlo prejavovať aj na číslach priemyslu v úvode roku,“ poznamenal Ľ. Koršňák. Ako doplnil, automobilkám by mohlo pomôcť aj slabšie euro, ktoré by mohlo stimulovať ich exporty na trhy mimo Európy a tak aspoň čiastočne nahradiť výpadky dopytu z Ruska.

□

Tržby, zamestnanci, mzdy

Tržby v stavebníctve sa po šiestich mesiacoch poklesu v decembri 2014 zvýšili o 0,2 perc.

Po šiestich mesiacoch nepretržitého klesania sa tržby v slovenskom stavebníctve v závere vlaňajška medziročne zvýšili. V decembri 2014 boli oproti rovnakému mesiacu predošlého roku vyššie o 0,2 percenta, oznámil Štatistický úrad SR. Tržby stavebných firiem vzrástli aj

v medzimesačnom porovnaní. Po sezónnom očistení boli vlni v decembri o 2 perc. vyššie ako v novembri. Za celý rok 2014 tržby v stavebníctve klesli medziročne o 2,5 perc.

Pred vyše rokom, v decembri 2013, sa tržby v sektore zvýšili prvýkrát po 23 mesiacoch sústavného padania. V medziročnom porovnaní vtedy poskočili o 6,3 perc. Za celý rok 2013 tržby v stavebníctve boli o 6,6 perc. nižšie ako v predošlom roku.

[> Pokračovanie na s. 6](#)

Vývoj tržieb v stavebníctve SR (v %)

mesiac	2014/2013
január	-3,0
február	-3,3
marec	+3,0
apríl	+1,0
máj	+1,1
jún	-5,1
júl	-5,8
august	-5,0
september	-1,6
október	-4,3
november	-4,5
december	+0,2
celoročne	-2,5

Zdroj: Štatistický úrad SR

Produktivita práce na zamestnanú osobu¹, nominálna a reálna mzda

index (v %), rovnaké obdobie predchádzajúceho roku = 100

Ukazovateľ	2014											
	jan.	febr.	mar.	apríl	máj	jún	júl	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Produktivita práce ² na zamestnanú osobu	104,1	95,7	100,3	94,0	103,1	96,9	96,4	97,6	95,7	96,8	95,1	93,3
Nominálna mesačná mzda	99,8	97,9	96,6	98,4	99,8	100,7	97,5	97,8	98,2	96,5	102,2	102,2
Reálna mzda	99,8	98,0	96,7	98,6	99,8	100,8	97,6	98,0	98,3	96,5	102,2	102,3

¹ Zo stavebnej produkcie vykonanej vlastnými zamestnancami, bez stavebných závodov nestavebných podnikov

² V stálych cenách, priemer roku 2010 = 100

Zdroj: Štatistický úrad SR

Dokončenie zo s. 5

Tržby za architektonické a inžinierske činnosti (v stálych cenách z decembra 2010) vlni v decembri medziročne klesli o 12,8 perc. (v novembri sa znížili o 10,4 perc.) a za celý rok 2014 zaostali o 6,3 perc. za predošlým rokom. Tržby za činnosti v oblasti nehnuteľností sa v decembri znížili medziročne o 8,4 perc. (v novembri klesli o 0,1 perc.) a celoročne sa vlni zvýšili o 4 perc. Tržby slovenského priemyslu v decembri medziročne stúpili o 2,6 perc. (v novembri sa znížili o 3,4 perc.) a za celý rok 2014 vzrástli o 1,9 perc.

Zamestnanosť v stavebníctve sa neprestáva znižovať. V decembri 2014 sa počet za-

mestnaných osôb v odvetví znížil medziročne o 2,1 perc., pokračoval štatistický úrad. V priemere za celý vlnajšok zamestnanosť v stavebníctve za rokom 2013 zaostala o 1,1 perc. Za rok 2013 klesla zamestnanosť v odvetví medziročne o 4 perc., čo bolo vtedy najviac zo sektorov, ktoré sleduje štatistický úrad.

Zamestnanosť v stavebníctve padá od septembra 2009. Dlhodobý trend jej medziročného poklesu sa síce zastavil vo februári 2014, keď počet zamestnaných osôb v stavebníctve stúpil medziročne o 0,5 perc., už v marci však úbytok pokračoval. Za zamestnané osoby štatistický úrad považuje zamestnancov a podnikateľov (bez vypomáhajúcich osôb v domácnosti).

Produktivita práce meraná stavebnou produkciou na zamestnanú osobu sa v decembri v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2013 znížila o 3,1 perc.

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v stavebníctve sa za december 2014 podľa štatistického úradu zvýšila medziročne o 2,2 perc., keď dosiahla 653 eur (v novembri vzrástla takisto o 2,2 perc. pri mzde 650 eur). V priemere za celý vlnajšok sa mzda v odvetví znížila medziročne o 1 perc. na 601 eur.

Priemerná reálna mesačná mzda v stavebníctve vzrástla v decembri medziročne o 2,3 perc. Za celý rok 2014 sa znížila v medziročnom porovnaní o 0,9 perc.

□

Vývoj indexov v stavebníctve

Tržby za vlastné výkony a tovar, stavebná produkcia a ceny stavebných prác, materiálov a výrobkov spotrebovávaných v stavebníctve

index (v %), rovnaké obdobie predchádzajúceho roku = 100¹

Ukazovateľ	2014											
	jan.	febr.	mar.	apríl	máj	jún	júl	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Tržby za vlastné výkony a tovar ²	97,0	96,7	103,0	101,0	101,1	94,9	94,2	95,0	98,4	95,7	95,5	100,2
Stavebná produkcia ^{2 3}	103,3	96,3	100,1	93,9	101,9	95,1	94,2	95,9	94,6	95,8	93,8	91,3
Ceny stavebných prác	101,3	101,2	101,8	101,7	101,3	100,9	101,2	101,5	101,3	101,4	101,4	101,3
Ceny materiálov a výrobkov	98,0	97,1	96,8	96,7	96,9	96,2	96,7	97,2	97,4	97,6	98,5	98,0

¹ V stálych cenách, priemer roku 2010 = 100

² Bez stavebných závodov nestavebných podnikov

³ Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami

Zdroj: Štatistický úrad SR

Retrospektíva uplynulých dní

Návrh nového zákona o verejnom obstarávaní, ktorý preberá smernice EÚ, je už hotový

2. 2. 2015

Predseda Úradu pre verejné obstarávanie (ÚVO) Zita Tábořská považuje za veľkú výzvu v tomto roku prijatie nového

zákona o verejnom obstarávaní. Úrad už pripravil návrh zákona, preberajúci smernice Európskej únie o verejnom obstarávaní, ktoré sú oproti predchádzajúcim náročnejšie.

Momentálne je návrh zákona v medzirezortnom pripomienkovom konaní. Po schválení vo vláde a v parlamente by mal nový zákon o verejnom obstarávaní nadobudnúť účinnosť 1. januára 2016. „Kolegovia sa sna-

žili spraviť maximálne zrozumiteľný a jednoduchý zákon, aby najmä menšie zákazky boli vykonateľné veľmi rýchlo a dobre,” povedala Z. Tábořská počas konferencie k 15. výročiu fungovania ÚVO. Nový zákon o verejnom obstarávaní na základe európskej smernice zavedie jediné kritérium - ekonomicky najvýhodnejšia ponuka. Toto kritérium podľa šéfky ÚVO môže obsahovať len cenu, keď je to ekonomicky výhodné, alebo aj kvalitu a rozličné iné podmienky a parametre.

„Ekonomicky najvýhodnejšie ponuky sa budú deliť. Pre niekoho môže byť ekonomicky najvýhodnejšia len cena, alebo sa použijú aj iné kritériá, ale celkovo sa nazývajú ekonomicky najvýhodnejšia ponuka,” poznamenala Z. Tábořská.

[> Pokračovanie na s. 7](#)

„Už Baťa povedal, že nie sme takí bohatí, aby sme mohli kupovať lacné veci,“ odpovedala na otázku, či potom nebudú vyhrávať uchádzači bez ohľadu na cenu. Predsedníčka ÚVO tvrdí, že je lepšie si kúpiť niečo, čo vydrží desať rokov, hoci je to drahšie, ako niečo, čo vydrží dva roky. Kritériá sa podľa nej musia nastaviť tak, aby boli transparentné a dali sa vyhodnotiť.

Európsky parlament schválil 15. januára 2014 návrhy nových smerníc upravujúcich verejné obstarávanie. Ide o klasickú smernicu, sektorovú smernicu pre obstarávanie subjektmi vo vodnom hospodárstve, v energetike, doprave a poštových službách a úplne novú smernicu o udeľovaní koncesíí.

Ceny v decembri 2014

2. 2. 2015

Ceny stavebných prác vlni v decembri oproti novembu 2014 vzrástli o 0,1 percenta, oznámil Štatistický úrad SR. V porovnaní s decembrom 2013 sa medziročne zvýšili o 1,3 perc., v priemere za celý rok 2014 stúpili medziročne o 1,3 perc.

Ceny materiálov spotrebovávaných v stavebníctve v decembri oproti minuloročnému novembu klesli o 0,4 perc. V porovnaní s decembrom 2013 sa medziročne znížili o 2 perc., v priemere za celý vlnajšok medziročne klesli o 2,7 perc.

Ceny priemyselných výrobcov pre tuzemsko v decembri oproti novembu klesli o 0,9 perc. V porovnaní s decembrom 2013 sa znížili o 3,7 perc., v priemere za celý vlnajšok oproti roku 2013 klesli o 3,6 perc.

Od januára 2013 ceny výrobcov ráta štatistický úrad na báze roku 2010.

Objem úverov na bývanie vlni v decembri stúpol o 218,3 mil. eur

3. 2. 2015

Objem úverov na bývanie v decembri minulého roku stúpol v porovnaní s novembrom o 218,3 milióna eur. Podľa údajov Národnej banky Slovenska (NBS) tak predstavoval ku koncu vlnajška sumu 16,873 miliardy eur.

Väčšinu z celkového objemu úverov na bývanie tvorili tzv. iné úvery na nehnuteľnosti, ktorých stav sa v decembri zvýšil o 161 mil.

eur na 10,177 mld. eur. Nasledovali klasické hypotekárne úvery, ktorých objem vzrástol o 36,1 mil. eur na 4,646 mld. eur. Zvyšnú sumu 2,05 mld. eur tvorili úvery stavebného sporenia a ich stav stúpol o 21,2 mil. eur.

Celkové úvery na nehnuteľnosti vo výpočtoch NBS tvorí súčet hypotekárnych úverov, úverov stavebného sporenia a iných úverov na bývanie. Najväčší podiel na stave úverov na bývanie spomedzi peňažných domov mala Slovenská sporiteľňa, a to na úrovni 27,16 percenta. Nasledovala VÚB banka s podielom 19,53 perc. a Tatra banka s 13,19 perc.

Pri tradičných hypotekárnych úveroch stále dominuje VÚB banka s podielom 41,6 perc. Slovenská sporiteľňa evidovala najvyšší, 36,31-percentný podiel, pri iných úveroch na nehnuteľnosti. Pri úveroch stavebného sporenia jednoznačne dominuje Prvá stavebná sporiteľňa s podielom 86,63 perc.

Neobsadenosť kancelárií v Bratislave ku koncu roku 2014 znížila

4. 2. 2015

Na konci posledného štvrťroka 2014 predstavovala celková ponuka administratívnych priestorov v Bratislave vyše 1,54 milióna metrov štvorcových. Takmer 60 percent z tejto ponuky tvorili kancelárie v štandarde A a viac ako 40 perc. administratívne priestory v štandarde B. Širšie centrum hlavného mesta ponúka 43 perc. kancelárií, okrajové časti takmer 26 perc. a v centre mesta leží vyše 31 perc. celkovej plochy priestorov. Vyplýva to z analýzy realitno-poradenskej spoločnosti CBRE.

Do celkovej ponuky moderných kancelárskych plôch v Bratislave pribudla vo štvrtom kvartáli vlnajška budova Business Garden Štefánikova, situovaná v centrálnej časti mesta. Trh sa tak rozšíril o ďalších 5 100 m². V roku 2015 sa očakáva aj dokončenie prvej fázy projektu Twin City, ktorý zvýši ponuku administratívnych priestorov o viac ako 16-tisíc m². Projekt leží na okraji mestského centra a bude tak čiastočne dotvárať bratislavskú kancelársku zónu v okolí Mlynských Nív.

Momentálne je na trhu 20 kancelárskych budov s certifikátom LEED alebo BREEAM, ktoré zefektívňujú prácu zamestnancov firiem a sú energeticky šetrné. Celkový podiel tzv. zelených budov sa tak posledný štvrťrok 2014 nemenil a zostal na úrovni zhruba 15 perc. z celkovej výmery moderných kancelárskych stavieb v Bratislave.

Celková nájomná aktivita klesla o 36 perc. (46-tis. m²) oproti tretiemu kvartálu vlnajška, no v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roku ide o nárast o 73 perc. Na trhu prenájmu kancelárskych priestorov bola zaznamenaná len jedna transakcia s výmerou väčšou ako 10-tis. m² a osem transakcií s veľkosťou tisíc až 2 500 m². Nové nájomné zmluvy tvorili tri štvrtiny všetkých transakcií, zvyšok pokryli prerokovania súčasných nájomných zmlúv.

„Vo štvrtom kvartáli dominovali transakcie v sektore financií, bankovníctva a poisťovní, ktoré tvorili 42 perc. všetkých transakcií. Zhodný, takmer 13-percentný podiel sme zaznamenali pri spoločnostiach zameraných na informačné technológie a profesionálne služby,“ uviedol Oliver Galata, vedúci oddelenia kancelárskych priestorov spoločnosti CBRE.

Priemerná miera neobsadenosti kancelárií v hlavnom meste SR sa ku koncu roku 2014 znížila na 11,24 perc., čo je pokles takmer o 2 percentuálne body v porovnaní s predošlým kvartálom. Najnižšia neobsadenosť administratívnych priestorov bola v piatom bratislavskom obvode (8,62 perc.), naopak, najvyššiu úroveň dosiahla v Bratislave 3 a Bratislave 4, kde bola na úrovni 19 perc. Mestská časť Bratislava 1 vykázala neobsadenosť 9,67 perc. a Bratislava 2 takmer 10 perc.

Predprenájom v komplexe Twin City s výmerou 14 300 m² bol najvýznamnejšou transakciou na trhu v poslednom štvrťroku 2014. Medzi významné patrili tiež renegociácia zmluvy v objekte Polus Tower II vo výmere 2 400 m², ďalším bol predprenájom v rámci Twin City s celkovou plochou 2-tis. m².

(kharisma/ls)

Ceny bývania na Slovensku sa v štvrtom kvartáli 2014 zvýšili len mierne

5. 2. 2015

Priemerná cena nehnuteľností na bývanie sa na Slovensku v štvrtom kvartáli minulého roku zvýšila o tri eurá na 1 218 eur za meter štvorcový. V medzikvartálnom aj medziročnom porovnaní teda ide o 0,2-percentný nárast. Vyplýva to z údajov Národnej banky Slovenska (NBS). Mierne zvýšenie priemernej ceny bývania bolo podľa analýzy centrálnej banky výsledkom najmä rastúcej priemernej ceny bytov.

> Pokračovanie na s. 8

Dostupnosť bývania sa aj v poslednom kvartáli 2015 zlepšila vo všetkých krajoch. „Praktickým prejavom je mierny rast veľkosti obytnej plochy, ktorú možno aktuálne kúpiť za priemernú hrubú mesačnú mzdu, ako aj skracovanie času potrebného na splatenie priemerného bývania o výmere 60 metrov štvorcových obytnej plochy z disponibilných príjmov domácností,“ uviedla NBS.

Za lepšou dostupnosťou bývania na konci uplynulého roku bolo podľa analytikov zníženie priemernej ceny bývania vo väčšine krajov, všeobecné zlepšenie podmienok pri poskytovaní úverov na bývanie, ale aj relatívne priaznivé makroekonomické prostredie. „Z kvantitatívneho vyhodnotenia indexu dostupnosti bývania v dlhodobjšom horizonte možno dospieť k záveru, že momentálne je bývanie relatívne najdostupnejšie v celej novodobej ére slovenského trhu s bývaním,“ zhodnotila súčasný stav NBS.

Priemerná cena bytov sa v štvrtom štvrtroku 2014 v porovnaní s predchádzajúcim kvartálom zvýšila dosť výrazne, a to o 1,3 percenta na 1 306 eur za meter štvorcový. Okrem relatívne málo obchodovaných, zväčša nadštandardných päťizbových bytov, sa najviac zvýšila priemerná cena jednoizbových bytov, konkrétne o 1,6 perc. na 1 423 eur za meter štvorcový. Najmenej, o 0,4 perc. na 1 239 eur za meter štvorcový, vzrástla priemerná cena štvorizbových bytov. Najviac ponúkané aj najviac obchodované boli podľa analýzy NBS v poslednom kvartáli 2014 na slovenskom trhu s bývaním trojizbové a potom dvojizbové byty. V medzikvartálnom porovnaní sa však najviac zvýšil predaj jednoizbových bytov.

Koncom roku 2014 sa v rámci celého Slovenska darilo predáť každý siedmy ponúkaný byt, kým v treťom kvartáli to bol zhruba každý ôsmy. „Úspešnosť realizácie bytov bola v jednotlivých krajoch dosť diferencovaná. Najlepšiu úspešnosť predaja bytov vo štvrtom štvrtroku 2014 mal Bratislavský kraj, predal sa tu každý piaty ponúkaný byt. Najhoršie na tom boli Nitriansky a Trenčiansky kraj s predajom zhruba každého štrnásteho ponúkaného bytu,“ píše sa v analýze.

Ku koncu roku 2014 sa podľa dostupných údajov objavilo v ponuke na trhu s bývaním o takmer 4 perc. viac domov ako v treťom kvartáli. Medzištvrtročne sa agregovaná priemerná cena domov takmer nezmenila. Minimálna zmena, zníženie o euro na meter štvorcový, bola výsledkom znižujúcich sa cien rodinných domov a rastúcich cien priestrannejších rodinných vil.

Ako uvádza NBS, rekordne nízke úrokové sadzby na úvery na bývanie stimulujú domácnosti k úvahám obstaráť si vlastné bývanie. Do bývania dlhodobo smeruje okolo 70 perc. úverov domácností. V poslednom kvartáli minulého roka sa pohybovala úroková sadzba na úvery na bývanie v priemere okolo 3 perc. Úrokové sadzby všetkých druhov úverov na bývanie mali tendenciu sa znižovať a niektoré z nich sa dostali v posledných mesiacoch už pod 3 perc. Celkový objem úverov na bývanie dosiahol na konci roku 2014 hodnotu 16,9 miliardy eur a v poslednom období rastie na medziročnej báze približne o 13 perc.

Neobsadenosť priemyselných budov klesla na 3,4 perc.

9. 2. 2015

Neobsadenosť priemyselných priestorov na Slovensku klesla v štvrtom kvartáli minulého roku na 3,4 percenta z 4,6 perc. Informovala o tom realitno-poradenská spoločnosť Cushman & Wakefield (C&W). Analytici firmy považujú takúto hodnotu neobsadenosti za pomerne nízku v porovnaní s ostatnými krajinami strednej Európy.

Od októbra do decembra 2014, podobne ako v predošlých kvartáloch vlašajška, väčšina transakcií na trhu boli predĺženia existujúcich nájomných zmlúv alebo expanzie. C&W pritom očakáva v najbližších štvrtrokoch novú výstavbu, čo znamená, že miera neobsadenosti bude rásť. „Nízka miera neobsadenosti zvyčajne motivuje developerské spoločnosti začať novú výstavbu a očakávame, že jej úroveň bude počas nasledujúcich kvartálov opäť stúpať, aby uspokojila dopyt na trhu,“ poznamenal konzultant priemyselných nehnuteľností C&W Martin Hudák.

Podľa zverejnených informácií poradenskou spoločnosťou sa v poslednom kvartáli 2014 neuskutočnila žiadna nová výstavba na priemyselnom trhu čo potvrdzuje, že na Slovensku je výstavba veľmi limitovaná a nepravdepodobná. „Kým v treťom kvartáli 2014 bolo na trhu postavených približne 14-tisíc metrov štvorcových moderných industriálnych priestorov, v poslednom štvrtroku vlašajška sa nedokončila žiadna priemyselná výstavba určená na prenájom,“ uviedla firma C&W.

V poslednom kvartáli minulého roku boli uzatvorené nájomné zmluvy na 61-tisíc metrov štvorcových nových priemyselných priestorov. „Tento fakt vnímame veľmi pozitívne, keďže developeri prenajímajú voľné priestory novým nájomcom alebo existujú-

cim, ktorí expandujú. Sektor maloobchodu a logistické spoločnosti boli najaktívnejšie, pokiaľ ide o prenájom priestorov v poslednom kvartáli 2014,“ uzavrela poradenská firma.

Ministerstvo dopravy pri územnom plánovaní vyhovel inžinierom, architekti sú proti

11. 2. 2015

Nový stavebný zákon zrejme nebude určovať, kto môže spracovávať územnoplánovacie dokumentáciu. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja vyhovelo pripomienke Slovenskej komory stavebných inžinierov (SKSI) a z pracovného návrhu reguláciu povolania výskrtlo. S tým nesúhlasí Slovenská komora architektov (SKA).

Definíciu spracovateľa územnoplánovacích podkladov a dokumentácie dnes upravuje zákon o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch. Podľa neho túto činnosť vykonávajú primárne autorizovaní architekti, ktorých je približne 1700. Stavební inžinieri môžu spracovať iba jej príslušnú odbornú časť. Ide napríklad o dopravu či technickú infraštruktúru územia. Z 5 200 členov SKSI má oprávnenie na komplexné architektonické a inžinierske činnosti zhruba 600.

Pracovný návrh stavebného zákona so zmenou kompetencií ani nepočítal, chcel doň však dostať zmienku o tom, kto môže činnosť vykonávať. Inžinieri to označili za nelogické. „Stavebný zákon by podľa nás nemal byť tým zákonom, ktorý upravuje jednotlivé kategórie autorizácie a kompetencie regulovaných povolanií. Na regulovanie povolania slúži práve zákon o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch,“ zdôvodnil predseda SKSI Vladimír Benko.

Ministerstvo pripomienke komory na rokovani koncom januára vyhovel. „Napriek vypusteniu dvoch sporných odsekov bude zachovaný súčasný právny stav. Žiadne oprávnenia sa nemenia,“ potvrdil hovorca rezortu Martin Kóňa. Stavebný zákon by tak mal obsahovať iba odvolanie sa na právnu normu o regulovaných povolaniach.

Komora architektov však prekáža, že s ňou ministerstvo o tomto rozhodnutí nerokovalo ani ju o ňom neinformovalo. V stavebnom zákone by chcela mať jasne napísané, že spracovateľom je architekt.

> [Pokračovanie na s. 9](#)

„Keby sa dôsledne dodržiaval zákon o regulovaných povolaniach na stavebných úradoch, tak by sme proti tomu výhrady nemali. Ale v praxi vidíme, že to tak nie je. Stavebné úrady sledujú v prvom rade stavebný zákon. Keď to nie je napísané v ňom, zákon o regulovaných povolaniach v niektorých prípadoch už tak nesledujú,“ vysvetlil člen predstavenstva SKA a urbanista Bohumil Kováč.

Navyše si myslí, že stavební inžinieri majú ambíciu koordinovať celé územné plánovanie. „Komora stavebných inžinierov rozširuje medzi svojimi členmi aj po stavebných úradoch, že je to inak, že spracovateľ príslušnej časti znamená, že on robí koncepciu, teda hlavného spracovateľa, ale nie je to vôbec tak. Za územným plánovaním nasleduje povoľovanie výstavby. Mnohí investori by cez tie územné plány chceli presadiť svoje záujmy,“ domnieva sa B. Kováč.

Nové objednávky priemyslu SR opäť stúpili

17. 2. 2015

Priemyselné podniky na Slovensku evidovali v poslednom mesiaci vlašajška medziročný vzostup objednávok o 5 percent, oznámil Štatistický úrad SR. Po novembrovom poklese o 5,6 perc. sa tak vrátili k rastu. V nominálnom vyjadrení nové priemyselné zákazky v decembri 2014 dosiahli 3,2 miliardy eur a po zohľadnení sezónnych vplyvov medzimesačne oproti novemburu stúpili o 3,2 perc.

Za celý rok 2014 nové objednávky v slovenskom priemysle dosiahli 43,676 mld. eur. V medziročnom porovnaní to znamenalo nárast o 3 perc. Podobne ako v prípade priemyselnej produkcie išlo o najpomalšiu dynamiku od krízového roku 2009, v ktorom sa nové zákazky v priemysle prepadli o takmer 20 perc.

Zmeny v obstarávaní podľa PMÚ oslabujú boj proti kartelom

17. 2. 2015

Protimonopolný úrad SR (PMÚ) považuje návrh nového zákona o verejnom obstarávaní za ústup od súčasného efektívneho systému odhaľovania a postihovania kartelov v obstarávaní, ktorý sa osvedčil a bol

inšpiráciou pre iné európske krajiny. PMÚ preto v medzirezortnom pripomienkovom konaní k navrhovanému zákonu vzniesol viaceré zásadné pripomienky.

Jednou z priorit PMÚ je odhaľovanie kartelov vo verejných obstarávaní, ktoré nielen deformujú trhové prostredie, ale aj závažným spôsobom poškodzujú verejné financie. Ako informoval úrad, na to, aby boj proti kartelom vo verejnom obstarávaní bol efektívny a účinné boli aj postihy podnikateľov za takéto konanie, je nevyhnutné reflektovať tieto skutočnosti aj v zákone o verejnom obstarávaní.

„V prvom rade PMÚ požaduje ponechať povinnosť vylúčiť z obstarávania podnikateľov, ktorí sa zúčastnili na karteli vo verejnom obstarávaní, keďže navrhovaný zákon mení túto povinnosť na fakultatívnu. Takéto obmedzenie by sa malo podľa PMÚ vzťahovať nielen na účastníkov verejného obstarávania, ale aj na ich subdodávateľov, aby vylúčení podnikateľa nemohli obchádzať zákon prostredníctvom subdodávok,“ uviedla Andrea Wilhelmová z odboru predsedu PMÚ.

Ďalšia z pripomienok úradu sa týka prepojenia programu zhovievavosti podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže a vylúčenia podnikateľov z verejného obstarávania za účasť v karteli. „Program zhovievavosti je efektívnym nástrojom na boj proti kartelom, keďže výmenou za odpustenie pokuty alebo jej zníženie účastník kartelu oznámi PMÚ informácie a podrobnosti o karteli,“ uviedla A. Wilhelmová.

Podnikateľ, ktorý sa zúčastnil na programe zhovievavosti, podľa súčasného zákona o verejnom obstarávaní nebol automaticky vylúčený ani z obstarávania. „Keďže prax PMÚ ukazuje, že aj benefit v podobe nevylúčenia podnikateľov z verejného obstarávania je výraznou motiváciou pre podnikateľov, ktorí zvažujú využitie programu zhovievavosti, PMÚ navrhuje ponechať terajšiu úpravu ako súčasť odhaľovania a postihovania kartelov,“ pokračovala A. Wilhelmová.

PMÚ má poznatky z praxe, že vo verejnom obstarávaní často ako súťažiaci vystupujú firmy, ktoré sú navzájom majetkovo alebo personálne prepojené, napríklad rozličné subjekty v rámci jednej ekonomickej skupiny, a budia tak zdanie konkurenčného boja. PMÚ navrhuje zaviesť systém, ktorým sa znemožní účasť prepojených osôb vo verejnom obstarávaní.

„Keďže intenzita hospodárskej súťaže je vyššia, ak je zapojených viacero malých a stredných podnikateľov, PMÚ navrhuje zníženie požadovaného obratu účastníkov verejného obstarávania maximálne na úroveň

predpokladanej hodnoty zákazky,“ spresnila A. Wilhelmová. Umožní sa tak vstup do súťaží aj menším podnikateľom, ktorí môžu priniesť cenovú alternatívu a inovácie oproti veľkým, zaužívaným dodávateľom.

Operačný program Doprava z peňazí EÚ využil 61,76 %

25. 2. 2015

Na projekty v Operačnom programe Doprava 2007-2013 (OPD) sa z peňazí Európskej únie k 31. januáru t.r. vyčerpalo vyše 1,951 miliardy eur. Znamená to 61,76 percenta zo záväzku v objeme 3,16 mld. eur. Spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu k tomuto termínu predstavovalo 409,28 milióna eur, čo je 65,72 perc. zo záväzku 622,46 mil. eur. V porovnaní s koncom roku 2014 sa čerpanie finančných prostriedkov EÚ ani domáce spolufinancovanie nezmenilo.

Ako vyplýva z informácií o čerpaní eurofondov, z Kohézneho fondu bolo v OPD použitých z európskych zdrojov ku koncu januára 1,433 mld. eur a na spolufinancovanie 252,2 mil. eur. Cez Európsky fond regionálneho rozvoja sa z peňazí EÚ vyčerpalo 518,42 mil. eur a na spolufinancovanie 157,07 mil. eur. V OPD zostáva do konca roku 2015 využiť zo zdrojov EÚ vyše 1,209 mld. eur. Ide o peniaze zo záväzku na rok 2013 s podielom čerpania 34,56 %. Ak majú byť všetky európske peniaze v tomto programe využité, za jedenásť mesiacov treba minúť priemerne 109,87 mil. eur mesačne.

Nezrovnalosti a vratky v OPD pri zdrojoch EÚ koncom januára dosiahli 138,75 mil. eur (7,11 perc. z objemu čerpania) a pri domácim spolufinancovaní 31,78 mil. eur (7,77 perc.). Na celkovej sume nezrovnalostí a vratiek sa v najvyššej miere podieľa korekcia za skrátenie lehôt na predloženie súťažných podkladov, ktorú udelila Európska komisia pre takmer všetky operačné programy. Financie z nezrovnalostí a vratiek sa vracajú späť do alokácie operačného programu. Ministerstvo dopravy priebežne nahrádza neoprávnené výdavky evidované v nezrovnalostiach novými projektmi, ktoré sú pripravené v zásobníku, aby bola vyčerpaná celá schválená alokácia programu.

V prioritnej osi 1 Železničná infraštruktúra (modernizácia tratí a staníc) bolo zo zdrojov EÚ ku koncu januára použitých 665,05 mil. eur a zo štátneho rozpočtu 117,36 mil. eur (miera čerpania v oboch prípadoch 76,49 perc.).

[> Pokračovanie na s. 10](#)

V prioritnej osi 2 Cestná infraštruktúra (výstavba diaľnic) sa vyčerpalo z európskych peňazí 644,25 mil. eur a z domácich zdrojov 113,69 mil. eur (po 63,22 perc.). V prioritnej osi 5 Cestná infraštruktúra (výstavba rýchlostných ciest a modernizácia ciest prvej triedy) sa z rozpočtu EÚ minulo 410,36 mil. eur a štát prispel sumou 72,42 mil. eur (po 59,13 perc.).

V prioritnej osi 6 Železničná verejná osobná doprava (nákup nových vlakov) sa zo zdrojov EÚ aj štátneho rozpočtu použilo po 79,64 mil. eur (zhodne 89,98 perc.). V prioritnej osi 4 Infraštruktúra integrovaných dopravných systémov bolo z peňazí EÚ použitých 116,28 mil. eur (27,36 perc.) a na spolufinancovanie 19,82 mil. eur (29,5 perc.). V prioritnej osi 7 Technická pomoc sa z európskych zdrojov využilo 28,41 mil. eur a z domácich peňazí 5,01 mil. eur (po 59,07 perc.). V prioritnej osi 3 Infraštruktúra intermodálnej prepravy čerpanie z rozpočtu EÚ dosiahlo 7,55 mil. eur a spolufinancovanie 1,33 mil. eur (úroveň čerpania po 47,36 perc.).

Rozpočet ŠFRB na rok 2015 sa zvýši na 292 mil. eur

25. 2. 2015

Rozpočet Štátneho fondu rozvoja bývania (ŠFRB) na rok 2015 sa zvýši o 118,073 milióna eur. Z pôvodnej sumy 174,5 mil. eur tak vzrastie na 292,573 mil. eur, čo znamená zvýšenie o 67,7 percenta. Rada ŠFRB schválila návrh na zvýšenie rozpočtu a odporučila ministromi dopravy Jánovi Počiatkovi predložiť návrh vláde. ŠFRB zvýši svoj rozpočet o ďalšie prostriedky z projektu JESSICA II (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas, Spoločná európska podpora udržateľných investícií v mestských oblastiach) vo výške 103,54 mil. eur. „Ide o dočerpávanie voľných alokácií z programového obdobia 2007-2013,“ informoval hovorca ŠFRB Rastislav Lackovič.

Z peňazí Európskej únie treba do konca tohto roku využiť ešte 4,25 mld. eur

26. 2. 2015

Slovensko má z peňazí Európskej únie za programové obdobie 2007 až 2013 využiť do konca roku 2015 podľa stavu koncom ja-

nuára ešte 4,25 miliardy eur. Je to 36,58 percenta z celkového záväzku bezmála 11,619 mld. eur. Ide o peniaze zo záväzkov na roky 2012 a 2013. Štát má v rámci spolufinancovania projektov do konca tohto roku zaplatiť dovedna 741,78 milióna eur, čiže 37,68 perc. zo záväzku takmer 1,969 mld. eur. Vyplyva to z prehľadu čerpania eurofondov vo všetkých 14 operačných programoch.

Ak chce Slovensko využiť všetky finančné prostriedky Európskej únie, muselo by za 11 mesiacov do konca roku vyčerpať priemerne 386,4 mil. eur za mesiac. Spolufinancovanie štátu by zasa malo dosiahnuť mesačne 67,43 mil. eur. V prvom mesiaci tohto roku čerpanie peňazí EÚ pritom predstavovalo 3,96 mil. eur a domáce spolufinancovanie 260,65-tisíc eur.

„Dôkladne situáciu vyhodnocujeme a prijímame opatrenia, ktoré majú zabezpečiť akcelerovanie využitia prostriedkov,“ uviedol podpredseda vlády pre investície Ľubomír Vážny, zodpovedajúci aj za eurofondy. „V procese implementácie programov nastáva fáza, keď štát nemá priamo dohľad a páku na urýchlenie celého procesu, ale napriek tomu stále hľadáme možnosti a spôsoby skutočne na všetkých úrovniach,“ dodal. Ľ. Vážny si netrúfa povedať, akú sumu zo zdrojov Európskej únie sa podarí dočerpať, tvrdí však, že robia maximum preto, aby bolo využité všetko.

V 11 veľkých operačných programoch v Národnom strategickom referenčnom rámci SR (plán čerpania eurofondov) zostáva v tomto roku zo zdrojov Európskej únie vyčerpať 4,217 mld. eur. Z toho zo záväzku na rok 2012 treba minúť 627,2 mil. eur (podiel čerpania vrátane zálohových platieb je 61,79 perc.) a zo záväzku na rok 2013 ďalších 3,59 mld. eur (18,13 perc.).

V programe Doprava je potrebné využiť 1,209 mld. eur, Životné prostredie 863,76 mil. eur, Konkurencieschopnosť a hospodársky rast 460,13 mil. eur, Výskum a vývoj 459,87 mil. eur, Regionálny operačný program 360,2 mil. eur, Informatizácia spoločnosti 287,48 mil. eur, Zamestnanosť a sociálna inklúzia 244,72 mil. eur, Vzdelávanie 214,07 mil. eur, Zdravotníctvo 44,75 mil. eur, Bratislavský kraj 39,05 mil. eur a Technická pomoc 34,32 mil. eur.

V troch malých programoch zostáva v tomto roku vyčerpať 33,5 mil. eur zo záväzku na rok 2013. Program Cezhraničná spolupráca Slovenská republika - Česká republika má z toho využiť 22,97 mil. eur (podiel čerpania 7,86 perc.), Interact II má vyčerpať 6,15 mil. eur (0 perc.) a Rybné hospodárstvo 4,38 mil. eur (1,84 perc.).

Slovensko bude mať od EÚ k dispozícii 15,34 mld. eur

27. 2. 2015

Slovensko bude mať v nasledujúcich rokoch k dispozícii z európskych zdrojov dovedna 15,34 miliardy eur. O výslednej sume pre nové programové obdobie na roky 2014 až 2020 informovalo Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku. Komisia už schválila všetkých sedem operačných programov, ktorých cieľom je rozvoj slovenských regiónov. Celkovo je vyčlenených 13,8 mld. eur pre občanov a podniky v SR, spresnil vedúci zastúpenia Andrej Králik.

Hlavnou prioritou je podľa neho pomôcť Slovensku lepšie obstáť v medzinárodnej konkurencii, podporiť ekonomiku, ktorá je šetrná k prírodným zdrojom, podporuje riešenia vedúce k úsporám energie a efektívne rieši problémy spôsobené zmenou klímy.

Ďalšia časť eurofondov sa zameria na investície do cestných, železničných a vodných dopravných sietí. Slovenské regióny budú môcť investovať aj do podpory výskumu, inovácií, tiež malých a stredných podnikov. Tieto prostriedky by im mali pomôcť stať sa inovatívnejšími predovšetkým v tých oblastiach, v ktorých má Slovensko komparatívnu výhodu. „EÚ kladie dôraz najmä na zvyšovanie kvality života na Slovensku a zabezpečovanie prístupu občanov ku kvalitným verejným službám,“ doplnil A. Králik.

Najviac zdrojov – 3,96 mld. eur, je v Operačnom programe Integrovaná infraštruktúra zameranom na dopravu, informačné a komunikačné technológie. Druhý najobjemnejší je Operačný program Kvalita životného prostredia, ktorý bude z európskych prostriedkov podporený sumou 3,13 mld. eur.

Operačný program Výskum a inovácie bude pracovať s rozpočtom 2,26 mld. eur, Operačný program Integrovaný regionálny operačný program s rozpočtom 1,75 mld. eur, Program Ľudské zdroje má celkovú dotáciu 2,2 mld. eur a Operačný program Efektívna verejná správa sumu 278 miliónov eur. Balík 159 mil. eur je určený na posledný z programov s názvom Technická pomoc.

V predošlom programovom období 2007-2013 bolo pre Slovensko určených 11,62 mld. eur. Ku koncu vlaňajšieho roku sa podarilo vyčerpať 63,24 percenta z týchto finančných prostriedkov.

Články sú usporiadané podľa dátumu ich vydania

□

Technické normy

Slovenské technické normy v sektore stavebníctva a výstavby

Mesačník slovenského stavebníctva publikuje informácie o nových slovenských technických normách vydaných v sektore stavebníctva a výstavby.

V prípade záujmu môžu čitatelia navštíviť stránku Úradu pre normalizáciu, metrológiu

a skúšobníctvo SR www.unms.sk – virtuálnu predajňu technických noriem, kde sa bez registrácie môžu oboznámiť so základnými informáciami o každej technickej norme vrátane ceny, informácie o jazyku normy, v prípade noriem preložených do slovenského jazyka informácie o predmete normy, prípadne informácie o nahradených normách.

Každú technickú normu si možno objednať v tlačenej alebo elektronickej podobe.

Elektronická podoba normy existuje v troch verziách:

a) bez možnosti tlače a prenosu textu a obrázkov (iba na čítanie),

b) bez možnosti tlače s možnosťou prenosu textu a obrázkov,

c) s možnosťou tlače s prenosom textu a obrázkov.

Do vašej pozornosti ešte kladieme sekciu [Dôležité upozornenia k STN](#), [sekcii o Eurokódoch](#) s aktualizovaným zoznamom Eurokódov a ich národných príloh platných v SR, ďalej informačnú službu o medzinárodných, európskych a slovenských technických normách (e-mail: info@sutn.gov.sk) a službu vysvetlenia ustanovení STN. Ďalšie informácie o posudzovaní zhody, práci v technických komisiách pri schvaľovaní noriem a iné možnosti nájsť na podstránke www.sutn.sk.

Slovenské technické normy / február 2015

Ponuka STN, ich zmien a opráv vydaných tlačou a oznámením vo Vestníku ÚNMS SR¹

Označenie a triediaci znak

Názov

STN EN 60721-2-9
(03 8900)

Klasifikácia podmienok prostredia. Časť 2-9: Podmienky vyskytujúce sa v prírode. Merané údaje otrasov a vibrácií. Skladovanie, preprava a používanie **)**
(EN 60721-2-9: 2014, IEC 60721-2-9: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN EN 15502-2-2
(07 0253)

Kotly na plynné palivá na ústredné vykurovanie. Časť 2-2: Osobitné normy na spotrebiče typu B1 s menovitým tepelným príkonom nepresahujúcim 70 kW **)**
(EN 15502-2-2: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN EN 13001-2
(27 0043)

Bezpečnosť žeriavov. Všeobecný návrh. Časť 2: Účinky zaťaženia **)**
(EN 13001-2: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN EN 13001-3-2
(27 0043)

Žeriavy. Všeobecný návrh. Časť 3-2: Medzné stavy a overovanie spôsobilosti ocelových lán v lanovodoch **)**
(EN 13001-3-2: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

TNI CEN/TR 81-12
(27 4003)

Bezpečnostné pravidlá na konštrukciu a montáž výt'ahov. Základné pravidlá a osvetlenia. Časť 12: Používanie EN 81-20 a EN 81-50 na špecifických mimoeurópskych trhoch **)**
(CEN/TR 81-12: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN EN 81-50
(27 4003)

Bezpečnostné pravidlá na konštrukciu a montáž výt'ahov. Kontroly a skúšky. Časť 50: Pravidlá na konštrukciu, výpočty, kontroly a skúšky komponentov výt'ahu **)**
(EN 81-50: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

> [Pokračovanie na s. 12](#)

STN P CLC/TS 50131-9
(33 4591)

Poplachové systémy. Elektrické zabezpečovacie a tiesňové systémy. Časť 9: Overenie poplachu. Metódy a zásady ***)**
(CLC/TS 50131-9: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN 50131-10
(33 4591)

Poplachové systémy. Elektrické zabezpečovacie a tiesňové systémy. Časť 10: Špecifické požiadavky na použitie prijímača/vysielača chránených priestorov (SPT) ***)**
(EN 50131-10: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN 62504
(36 0293)

Všeobecné osvetlenie. Výrobky s diódami emitujúcimi svetlo (LED) a príslušenstvo Termíny a definície ***)**
(EN 62504: 2014, IEC 62504: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN 62442-2
(36 0513)

Energetické vlastnosti ovládacích zariadení svetelných zdrojov. Časť 2: Ovládacie zariadenia pre vysokotlakové výbojky (okrem žiaroviek). Metóda merania na stanovenie účinnosti ovládacích zariadení ***)**
(EN 62442-2: 2014, IEC 62442-2: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN 62442-3
(36 0513)

Energetické vlastnosti ovládacích zariadení svetelných zdrojov. Časť 3: Ovládacie zariadenia halogénových svetelných zdrojov a modulov LED. Metóda merania na stanovenie účinnosti ovládacích zariadení ***)**
(EN 62442-3: 2014, IEC 62442-3: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN 62826
(36 1058)

Spotrebiče na čistenie povrchov. Stroje na ošetrovanie podláh na komerčné použitie, s pohonom pojazdu alebo bez neho. Metódy merania funkčných vlastností ***)**
(EN 62826: 2014, IEC 62826: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN 50491-1
(36 8055)

Všeobecné požiadavky na bytové a domové elektronické systémy (HBES) a domové automatizačné a riadiace systémy (BACS). Časť 1: Všeobecné požiadavky ***)**
(EN 50491-1: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN 62368-1
(36 9064)

Zariadenia audio/video, informačných a komunikačných technológií. Časť 1: Požiadavky na bezpečnosť ***)**
(EN 62368-1: 2014, mod. IEC 62368-1: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN ISO 8330
(63 5207)

Gumové a plastové hadice a hadice s koncovkami. Slovník (ISO 8330: 2014) ***)**
(EN ISO 8330: 2014, ISO 8330: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN ISO 8030
(63 5336)

Gumové a plastové hadice. Skúšobná metóda na horľavosť (ISO 8030: 2014) ***)**
(EN ISO 8030: 2014, ISO 8030: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

STN EN ISO 3949
(63 5412)

Plastové hadice a hadice s koncovkami. Hadice vystužené textilom na hydraulické aplikácie. Špecifikácia (ISO 3949: 2009) ***)**
(EN ISO 3949: 2014, ISO 3949: 2009)
[> Ďalšie informácie...](#)

[> Pokračovanie na s. 13](#)

- STN EN ISO 3994**
(64 3101) **Plastové hadice. Termoplastové hadice so špirálovou výstužou z termoplastu na nasávanie a vypúšťanie vodných médií. Špecifikácia (ISO 3994: 2014) ****)**
(EN ISO 3994: 2014, ISO 3994: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN ISO 8029**
(64 3102) **Plastové hadice. Splošiteľné hadice s textilnou výstužou na všeobecné použitie. Špecifikácia (ISO 8029: 2014) ****)**
(EN ISO 8029: 2014, ISO 8029: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 12597**
(65 7000) **Asfalty a asfaltové spojivá. Terminológia ****)**
(EN 12597: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 327**
(69 6327) **Výmenníky tepla. Kondenzátory na skvapalňovanie chladiva chladené ventilátorom. Skúšobné metódy na stanovenie výkonu ****)**
(EN 327: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 1048**
(69 6328) **Výmenníky tepla. Kvapalinové chladiče chladené vzduchom. Skúšobné metódy na stanovenie výkonu ****)**
(EN 1048: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 328**
(69 6328) **Výmenníky tepla. Ventilátorové chladiče s nútenou konvekciou. Skúšobné postupy stanovenia výkonu ****)**
(EN 328: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 15752-1**
(70 1644) **Sklo v stavebníctve. Samolepiaca polymérna fólia. Časť 1: Definície a požiadavky ****)**
(EN 15752-1: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 15755-1**
(70 1645) **Sklo v stavebníctve. Sklo so samolepiacou polymérnou fóliou. Časť 1: Definície a požiadavky ****)**
(EN 15755-1: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 16309+A1**
(73 0903) **Trvalá udržateľnosť výstavby. Posudzovanie sociálnych aspektov budov. Metodika výpočtu ****)**
(EN 16309:2014+A1: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 12697-7**
(73 6160) **Asfaltové zmesi. Skúšobné metódy pre asfaltové zmesi spracúvané za horúca. Časť 7: Stanovenie objemovej hmotnosti asfaltovej zmesi pomocou lúčov gama**
(EN 12697-7: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)
- STN EN 16034**
(74 6108) **Dvere, priemyselné, garážové brány, vráta a otváracie okná. Norma na výroby, funkčné vlastnosti. Požiarna odolnosť a/alebo tesnosť proti prenikaniu dymu ****)**
(EN 16034: 2014)
[> Ďalšie informácie...](#)

[> Pokračovanie na s. 14](#)

STN EN ISO 22975-3
(74 7201)

Solárna energia. Komponenty a materiály kolektorov.
Časť 3: Trvanlivosť povrchu absorbéra (ISO 22975-3: 2014) **)**
(EN ISO 22975-3: 2014, ISO 22975-3: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN EN 16455
(76 0407)

Starostlivosť o zachovanie kultúrneho dedičstva. Stanovenie solí rozpustných v prírodnom kameni a podobných materiálov používaných v kultúrnom dedičstve **)**
(EN 16455: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

Zmeny STN

Označenie a triediaci znak

Názov

STN EN ISO 7010/A4
(01 8012)

Grafické symboly. Bezpečnostné farby a bezpečnostné značky. Registrované bezpečnostné značky (ISO 7010: 2011). Zmena A4 **)**
(EN ISO 7010:2012/A4: 2014, ISO 7010:2011/Amd 4: 2013)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN EN 50131-6/A1
(33 4591)

Poplachové systémy. Elektrické zabezpečovacie a tiesňové systémy.
Časť 6: Napájacie zdroje. Zmena A1 **)**
(EN 50131-6:2008/A1: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN EN 60968/A11
(36 0290)

Svetelné zdroje s integrovanými predradníkmi na všeobecné osvetlenie.
Požiadavky na bezpečnosť. Zmena A11 **)**
(EN 60968:2013/A11: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN EN 60745-2-3/A11
(36 1550)

Elektrické ručné náradie. Bezpečnosť. Časť 2-3: Osobitné požiadavky na brúsky, leštičky a kotúčové šmirgľovačky. Zmena A11 **)**
(EN 60745-2-3:2011/A11: 2014)
> [Ďalšie informácie...](#)

STN 73 6110/Z2
(73 6110)

Projektovanie miestnych komunikácií. Zmena 2
> [Ďalšie informácie...](#)

Opravy STN

Označenie a triediaci znak

Názov

STN EN 206/O1
(73 2403)

Betón. Špecifikácia, vlastnosti, výroba a zhoda. Oprava 1
> [Ďalšie informácie...](#)

Pozn.

- > ¹ Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR
- > Normy označené *) preberajú medzinárodné alebo európske normy prevzatím originálu (súčasťou normy je národný predhovor a znenie normy v pôvodnom jazyku).
- > Normy označené ***) preberajú medzinárodné alebo európske normy v jazyku člena CEN/CENELEC s národnou titulnou stranou.
- > Normy označené *****) preberajú medzinárodné alebo európske normy oznámením vo Vestníku ÚNMS SR (bez vydania titulnej strany STN tlačou).

□